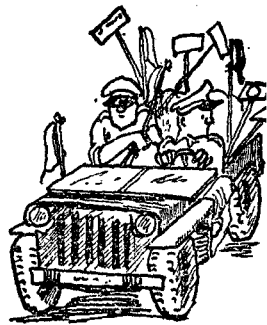
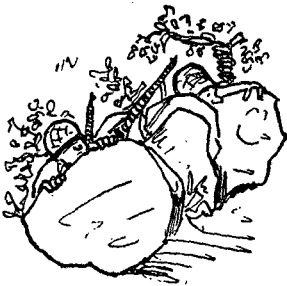

לקראת תרגולי גייסות תכליתי

תרגילים

עוצבתיים מבוקרים

חד-צדדיים

אל-מול פניו ומטוסים צוללים מעליו ומטילים פצצות על מטרה סמוכה — גם כאשר הרעש מחריש אזניים, והאוויר מלא עשן ואבק — גם אז יהיה מסוגל לשמוע קול פקודה ולצית לו, לזכור את המוטל עליו ולבצעו, להיות אדיש-לחלוטין לסכנות המדומות שהיו נראות לו ממשיות ביותר בהיותו טירון, ולהשמר מפני הסכנות האמתיות עבודה בלתי-מסודרים בשדה, יהיו לגביהם גורמים פחותי-ערך, שלא יפריעו אותם ממהלך-עבודתם ומחשבתם המסודרים.

אולם הישגים אלה באימונים ניתנים-להגשמה רק בתנאי שהם יבוצעו באווירה הדומה לחלוטין לאווירת שדה הקרב — פרט לאותו גורם של פחד שצוין לעיל, שאותו אין ליצור באימונים.

„כדי לנהל אימונים מציאותיים בחודש הבא, עליך להתחיל היום, מכיון שההכנה היא תפקיד לא קטן“. כך אומר לויט-קול, ר.ב. ריג, בספרו „אי-מון קרב מציאותי“ (“Realistic Combat Training”). אין ספק שכונתו כאן לאימונים של יחידות קטנות; היות ובכדי לנהל אימונים מציאותיים של עוצבה, הצפויים לה, נאמר, בחודש הבא — היה עליך ל-התחיל בהכנות כבר לפני שלושה או ארבעה חוד-שים.

בהמשכו של מאמר זה יובהר לקורא במידת-מה היקף ההכנות שיש לעשות לקראת תרגיל אחד, חד-צדדי, של חטיבה שערך באווירה מציאותית, אולם, כפתיחה זו הכונה לצנן בקצרה בשתי שאלות: א. מהי מטרתו של תרגיל-עוצבתי בכלל? ב. מה הן הדרוכים לביצוע תרגיל-עוצבתי?

נסיוננו, וכן נסיונם של צבאות גדולים וותיקים משלנו, מלמד שהתשובה לשאלה בדבר מטרתו של תרגיל-עוצבתי אינה פשוטה כלל ועיקר. דבר אחד

מאז ומעולם שאפו מפקדי צבא לאמן את גייסו-תיהם לקרב באופן שיחסן את רוחם בפני בלהות הקרב.

חיסון הגוף בפני תלאות הקרב, או הבאת הגייסות לרמה של תפעול כלי-הנשק ביעילות בכל סוגי שטח ואקלים, היו מטרות נכבדות-ביותר של האימון הצבאי; ואין ספק שיש בהם הרבה מהמחשל את רוח החייל. אולם עד היום טרם נמצאה דרך לחשל את רוחו של החייל בתקופת האימונים, באותה מידה שמתחשלת רוחו בקרב עצמו.

הגורם העיקרי החסר בשדה האימונים והמצוי אך ורק בשדה הקרב הוא הפחד; הפחד בפני המות או הפגיעה שהאויב הפעיל מתכוון לגרום ליריבו. ואין כל אמצעי לעורר בעת האימונים בקרב החייל פחד זה, על-מנת שילמד להתגבר עליו — כל זמן שהוא נתון עדיין במצבים בהם שגיאה מצדו לא תעלה לו בחייו או בשלימות גופו.

אולם אפשר להביא את החייל בעת האימון לרמה כזו של מומחיות ובטחון-עצמי שתספיק לו להבחין בין המסוכן באמת לבין שאינו מסוכן בשדה הקרב. ידוע כי הטירון מתחלחל כאשר נחת צרור-מקלע בקרקע במרחק עשרות מטרים ממנו, או כאשר פגזים מתפוצצים מסביבו אף במרחקים בלתי-מסו-כנים. אך אפשר להביא את החייל לרמת בטחון-עצמי כזו, שגם כאשר מתפוצצים פגזים סביבו, ומאות כלי-נשק יורים בקרבתו, טנקים שועטים האורבות לו בקרב.

בדומה-לזה, אפשר להביא מפקדים וקציני-מטה לרמת אימון כזו, שהעייפות, המתח הנפשי, תנאי-

(1) פרק חיוני מספר זה נכלל במעגל-מאמרים המוקדש לסוגיית מגמות-אימון ודרכי-אימון בתקופתו, אשר הוכן לפרסום בחוברת זו של „מערכות“ — המערך.

ודאי, שאחת ממטרותיו של תרגיל-עוצבתי היא לאפשר למפקדות לפעול בתנאים מציאותיים, מבחינת זמן ומרחב, ומבחינת העומס המנהלתי הנגרם ע"י ריבוי הגייסות.

לפיכך, תמיד היו התרגילים-העוצבתיים בכל הדרגות כרוכים בתנועה ארוכה, שבהכרח גוררת אחריה בעיות תחזוקה ושיקולי-זמן ומרחב מציאותיים. אך נקל לתאר כי מידת העניין שמצאו הדרגים הנמוכים בתרגיל שזה כליתוכנו לא היתה אלא קטנה, ידועות המימרות האמרות, שמתוכן היו של החייל בכל מעשה-צבאי הוא לקום, לצעוד — ושוב לשבת ולחכות. מפקדי פלוגות וגדודים שניסו בעת תרגילים מסוג זה להכניס קצת יותר עניין בקרב חייליהם, והיו מחייבים אותם מדי-פעם לכון את רוביהם ולהסתער בקריאות-נצחון על גבעה כלשהי בשטח, נזכחו עד מהרה כי גם דבר זה עשוי לשעמם מאוד.

בזמנים מאוחרים-יותר, עם התפתחות התורה הצבאית, החלו תרגילים-מפקדות לתפוש מקום נכבד-יותר באימונו של המפקד וקצין-המטה בדרגים הגבוהים, והוברר לחלוטין שאפשר לעבור כברת-דרך ארוכה באימוני מפקדות גבוהות מבלי להיב את החייל הפשוט ליטול בהם את חלקו העומס והמשעמם שתואר-לעיל. לאמת-של-דבר, לא מעטים הם המפקדים בצבאות העולם הנוטים ל"אפיקורסות" גמירה בענין זה, והטוענים שאין טעם לשתף את היחידות בתרגילים שמעל לדרג הגדודי.

אולם השאלה בעינה עומדת: האמנם לא נועד התרגיל-העוצבתי אלא לטובתן של המפקדות ה"גבוהות"? אם כן הדבר, אולי יש טעם בטענה שמוטב לתרגל מפקדות אלו בתרגילי-מפקדות וב-תרגילים-שלידים בלבד.

אולם האמת היא, כפי-הנראה, שגם לדרגים הנמוכים יש ענין בתרגילים-עוצבתיים — אכן, בתנאי שדרג העוצבה לא יהיה גבוה עד-כדי-כך, שענייניהם של הדרגים-הנמוכים יזנחו לחלוטין, ועד אמת אחת מתברר מתוך הנסיון, והיא — שחוק ה"רנחים המתמעטים" חל גם על פרשה זו של תרגילים-עוצבתיים. החל משלב מסוים, ככל

(*) לעתים נדירות-יותר נערכים תרגילים עם גייסות אף בדרגים יותר גבוהים, אולם אין ספק שאימון הגייסות עצמם אינו עשוי לתפוש בתרגילים כאלה מקום שה-ערך למט-רונתיהם האחרת. כי תרגילים מסוג זה נערכים לרוב על-מנת לבחון תורה או תפישה מבצעית מסוימת, ואפשר לראותם, במדה רבה של צדק, יותר בגדר ניסויים מאשר בגדר אימונים.

שהדרג המתורגל גבוה יותר, כן נמצאת פוחתת התועלת הצומחת לאימון הגייסות מה"השקעות" ה"מושקעות בתרגילים אלה, אך לעומת-זה, למטה מדרג מסוים ההשקעות הנדרשות כדי להשיג תועלת כלשהי מהתרגילים הנן גדולות-נדד. לפיכך ניתן לומר, שמטרותיו של תרגיל-עוצבתי הן: —

א. לאמן את הגייסות;

ב. לאמן את המפקדות.

הינה בכל תרגיל-עוצבתי שבו רואים אנו כי ענינם של הגייסות מתבטל מפני תרגול המפקדות — רשאים אנו להסיק שהתרגיל אינו מאורגן היטב, או שהדרג המתורגל הנ-גבוה-מדי, וכי מוטב לתרגלו ללא גייסות. ניכר, שבצבאות העולם, לפחות בצבאות ארצות המערב, תרגיל-עוצבתי בדרג של חטיבה ודיביזיה נחשב לתרגיל הממלא את שתי המטרות גם יחד, ועוצבות אלו הן המתורגלות בדרך-כלל על כל יחידותיהן^(*).

אך מאחר שנתקבלה ההנחה כי אימון הגייסות הנו חלק חשוב במטרתו של תרגיל-עוצבתי, עולה מאליה השאלה כיצד לעורר בגייסות ענין בתרגיל. שכן ידוע הדבר, שאין החייל לומד מאומה אם אין לו טו"ן במה שמלמדים אותו.

ואמנם, זאת היא השאלה השניה שבכונת פתיחה זו לדון בה: — הינה מה הן הדרכים לביצוע תרגיל עוצבתי.

ציון בתחילת המאמר כי את הרמה הגבוהה ביותר של אימון הגייסות ניתן להשיג רק כאשר מצליחים ליצור אוירת-אימונים הדומה ככל האפשר לאוירת שדה-הקרב, והרי אין הזדמנות טובה יותר ליצור אוירה כזאת מאשר בעת שעוצבה שלמה מיתרגלת. ריבוי היחידות וצפיפותן, ריבוי הרכב וכלי הנשק-המסוע — יש בכל אלה משום עזר מצוין ליצירת אוירת שדה-הקרב.

אבל הדבר האופייני ביותר לשדה-הקרב היא מציאותו של הצד-שכנגד, ולכן ברור הדבר, שלעולם לא יכנסו החיילים להלך-רוח של שדה-הקרב כל עוד לא ימצא מולם הצד-שכנגד, שהוא פעיל, ומגלה רצון משלו, שיש לכוון נגדו את האש — ולהתחמק מאשו ומתצפיתו העוינת.

הפתרון המסתבר ביותר לענין זה הוא התרגיל ה"דו-צדדי" בתרגיל זה פועלים שני כוחות זה מול זה באופן תופשי למדי, ותוצאות ההתנגשויות בין היריבים נקבעות ע"י שופטים הנלוים אל הגייסות. לתרגיל דו-צדדי כזה ישנן מעלות חשובות, ש-ביניהן ניתן למנות את הבאות: —

ג. האויב המבוים מציג אויב ממש, וכל דרכי-פעולה לתו ארגונו ואמצעיו; וע"י כך מתרגלים ה-גייסות ללחימה באויב הממשי.

מגבלותיו של תרגיל כזה הן ברורות: — אין בו אותה מידת חופש-פעולה לגייסות המעודדת את כושר-המצאתם ואת תחבולותם, אין בו כדי להעמיד את המפקדים באותו מתח, ולגרות בהם אותו ענין, שהנם טיפוסיים לתרגיל דו-צדדי.

לפיכך יש לומר, כי התרגיל החד-צדדי עם ביום אויב, והתרגיל הדו-צדדי החופשי, באים להשלים זה את זה, ואינם מבטלים זה את זה, אכן, כל תפישה אחרת של מקומם היחסי של תרגילים אלה במערכת ההדרכה תהיה מסולפת-מעיקרה.

המאמר שלהלן בא לתת לקורא מושג מפורט יותר על התרגיל העוצבתי החד-צדדי, עם ביום אויב.

מנהלת התרגיל

מנהלת-התרגיל הוא גוף המנהל את התרגיל — והמציג, נוסף לתפקידו זה, גם את המפקדה הממונה על העוצבה המתורגלת, כדי שיוכל גוף זה למלא את שני התפקידים האלה, חייב ארגונו הפנימי להיות כזה שבכל עת יהיה באפשרותו ליצג את המפקדה הממונה, דבר המחייב בעיקר קיום אמצעי-קשר מתאימים.

תפקידיה של מנהלת תרגיל-מבוקר הם כלהלן:

שנים ששט אחד

„מנהל-התרגיל“

„המפקד-הממונה“

א. חופש-הפעולה של כל אחד מהצדדים המתרגלים מוגבל רק ע"י „כללי-המשחק“, המניחים שדה נרחב לעצמאותם של המפקדים בתנועותיהם ו-תמרוניהם.

ב. בכל אחד מהצדדים המתרגלים קימת האמביציה לנצח את היריב, עובדה זו מעודדת את כושר-ההמצאה של הגייסות ותחבולותם.

ג. בגלל הרצון לנצח את היריב שוקד כל צד לגלות שגיאות יריבו; והליקויים בפעולת הגייסות זוכים לתשומת-לב מרובה ביותר, עקב כך ניתן לעמוד במדויק על כשירותם של הגייסות.

אולם לתרגילים אלה גם מגבלות רציניות, כגון:

א. בהעדרן של הסכנות הממשיות של שדה-הקרב, עלולים הגייסות תוך „סערת המשחק“ לנקוט מהלכים בלתי-מציאותיים, שבעקבותיהם עלולים המשתתפים בתרגיל להסיק מסקנות בלתי-נכונות.

ב. קשה מאוד בתרגיל דו-צדדי חופשי להבטיח כי יבדקו או יבחנו מהלכים, שיטות אורח-הפעולה, ואמצעים שיש חשיבות לבדקם דוקא בתנאים של תרגיל-בשדה.

ג. בתרגיל דו-צדדי נעדרים כמעט לחלוטין רעשי-הקרב הטיפוסיים.

ד. בתרגיל דו-צדדי „לוחם“ כל צד באויב שהנו זהה לו-עצמו בארגונו, בחינוכו, בהלך מחשבתו ובאמצעיו, אי-אפשר לחייב את המפקדים בתרגיל כזה לחשוב על אויב ממש, שנגדו ילחמו בעת מלחמה; ואי-אפשר להרגילים לראות בצד-שכנגד אויב של ממש.

מכל הנאמר לעיל ברור, שהתרגיל הדו-צדדי לבדו אינו נותן תשובה מלאה לשאלה כיצד-לתרגל את העוצבות באוירת-קרב מציאותית, כדי להתגבר על מגבלותיו של תרגיל כזה, פותח החרגיל העוצבתי החד-צדדי, עם ביום אויב.

התכונות שהנן טיפוסיות לתרגיל כזה הן: —

א. הגייסות-המתורגלים חייבים לבצע מהלכים ש-תוכננו-מראש, במגמה לבדוק את כשירותם ב-מצבי קרב שונים, ואת יכולתם להפעיל אמצעים הניתנים בידם.

ב. הגייסות-המתורגלים אינם רשאים לבצע מהלכים „תרגיליים“, או כפי שהיו רגילים לכנותם — „תמרונים“, גרידא, שאינם מציאותיים, מבלי להעשש על כך ע"י האויב המבוים, המופעל ע"י מנהלת התרגיל.

— לכן את מהלך התרגיל, שלא יחרוג מהתחום מים שהוגדרו מראש.

— ליצור אורת־קרב מציאותית ומצבי־קרב הג־יוניים, אשר יעלו ויבדקו את נושאי הלחימה שצריכים להבדק בתרגיל זה, וגם יאלצו את הגייסות־המתורגלים לבצע באופן נכון את אשר עליהם לבצע.

— לבדוק את נושאי הלחימה שיש לבדקם בתרגיל זה — ולהסיק מסקנות לגביהם.

— לשפוט את אורח הביצוע של הגייסות־המתורגלים.

כל הלקח אשר יופק מהתרגיל מוגש על ידי מנהל התרגיל בצורת "דו"ח מנהל התרגיל". דו"ח זה נערך לפי מטרות התרגיל ולפי הנושאים שהיו צריכים להבדק בו.

ניהולו של תרגיל־מבוקר, והצלחתו, מותנים לא־במעט במידת ההבנה שתהיה קימת בין מנהל התרגיל ומטחו לבין מפקד העוצבה־המתורגלת. זה האחרון — אסור לו לראות את עצמו נבחן ו"מוצג־לראוה" אלא להיפך: — עליו להבין שהוא משמש גורם בעל חשיבות ממדרגה ראשונה להצלחת התרגיל ולבחנית כל אותם נושאי־לחימה שהועמדו בפני עורכי התרגיל. מנהל התרגיל, מצדו, חָבֵב לתדרך את מפקד העוצבה־המתורגלת, בתחומי הדיקא המקובל שבין דרגת־המפקדה אותו מִיַצֵג מנהל התרגיל לבין העוצבה־המתורגלת. התדריכים, ו־שיתוף־פעולה בין שני אלה, יבטיחו קיום הבנה הדדית, שהיא חיונית להשגת הצלחה בתרגיל.

הבה נראה כעת, מהם האמצעים העומדים לרשות מנהל־התרגיל, אשר באמצעותם מתוה היא את מוזלכי התרגיל ומבקרת אותם. האמצעי הקובע לעוצבה־המתורגלת את הרקע של המבצע ואת נוכחי העיקרי, היא פקודת־מבצע שמוציאה מנהל־התרגיל בתור המפקדה־הממונה. פקודת־מבצע זאת, המופצת על כל נספחיה, חייבת להיות מלוּנה טיפורה פתיחה וסיפורה־מעשה הגיוניים; ושלושת המסמכים האלה, בצירופם, קובעים את המסגרת הכללית של התרגיל, על כל שלביו היסודיים.

מהותו של תרגיל־מבוקר מחייבת שהוא יתנהל בהזאם לשלבים ומהלכים אשר נקבעו מראש, ואשר באים להבטיח שכל אותם נושאים לבדיקה שנקבעו לתרגיל זה ימצאו בו את ביטויים. כדי להשיג זאת, בונה מנהל־התרגיל תחזית־אירועים בסיסית. תחזית־אירועים בסיסית זו מפרטת בצורה כרונולוגית את האירועים במשך כל זמן התרגיל. כאן מפורט

המצב ביום ובשעה מסויימים, בצורה של תיאור קצר; ונוסף על כך מפורטות כאן הפעולות של הגופים העיקריים הנוטלים חלק בתרגיל, הנובעות מהמצב הכללי הקים. הגופים שפעולתם מפורטת כאן הם — הגייסות־המתורגלים, מביימי־ה"אויב" — ובקרה ושפיטה. תחזית־אירועים בסיסית זו מש־משת מצע לבנין תחזית־אירועים יומית, שעוד ידובר על־אודותיה להלן.

מבנין של מנהל־התרגיל מושתת על ההכרה ל־קיים פונקציות מסויימות, דבר הקובע הן את היקפה והן את שיטת הרכבה. להלן מובאת דוגמה בסיסית של הרכב מנהל־התרגיל. הדוגמה הגה סכימטית, ואינה מתכונת אלא להצביע על הקוים האופייניים בלבד של המבנה.

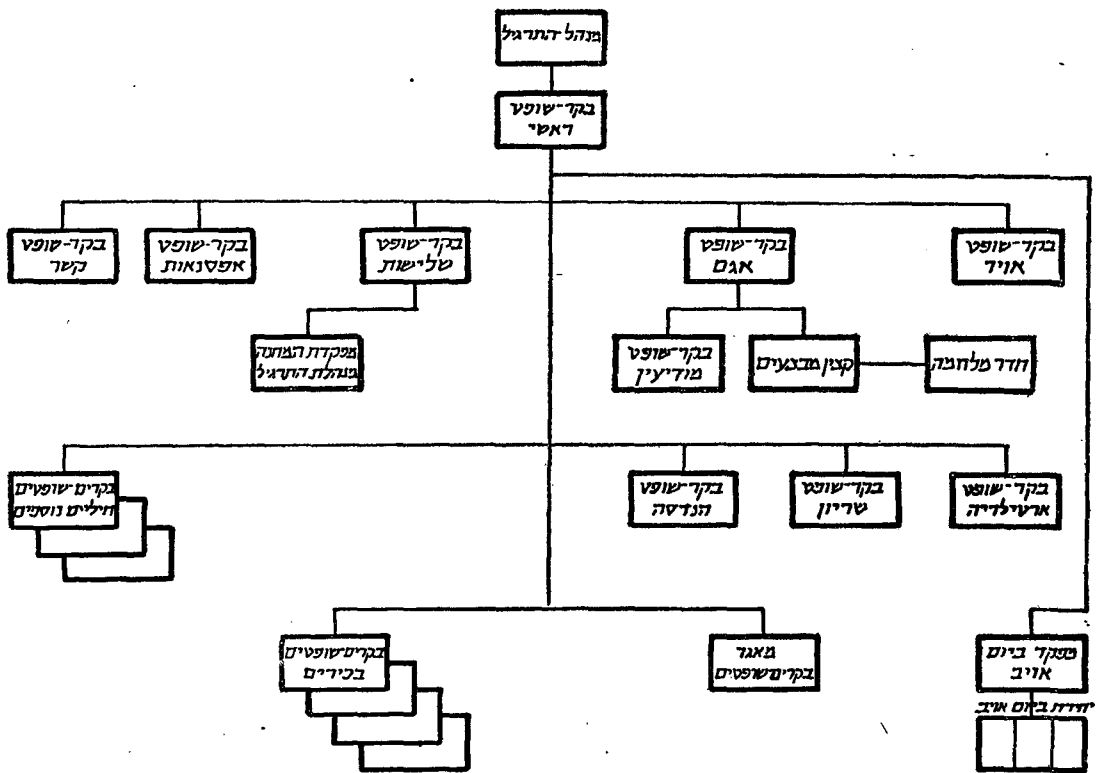
כפי ש־מסתבר מתרשים המבנה, קיים במנהל־התרגיל מטה של מנהל־התרגיל, אשר בהרכבו אינו שונה מכל מטה אחר הידוע לנו. רצוי מאוד, לכן, שהאלמנטים השונים של הגוף הזה יכירו זה את זה מראש, כדי לחסוך בזמן ההכנה ולהגביר את יעילות העבודה. הדרך הפשוטה ביותר הנראית להשגת תכלית זאת — היא הקמת הגוף המנהל על בסיס מפקדה אורגנית אחת, עם התוספות הדרושות. מפק־דה כזאת, אשר רגילה לעבוד יחד, תבטיח עבודה יעילה ותהיה חופשית מכל אותן התופעות בעבודת מטה הנובעות ממצב־דברים שבו אין הקצינים מכירים איש את רעהו ואינם רגילים לעבוד יחד. דבר זה הגו חשוב ביותר, בפרט לנוכח הזמן הקצר יחסית שגוף כגון זה עובד יחד — זמן אשר אינו מאפשר התרגלות הדדית.

על־כל־פנים, חָבֵב להנתן לגוף־המנהל אימון מיוחד לפני כל תרגיל, שמכיל את הנושאים הבאים: — לימוד הנתונים וההוראות לתרגיל שאותו עומ־דים לערוך;

— תרגול בשימוש באמצעים הטכניים לשפיטה ו־בקרה, כפי שיונהגו בתרגיל;

— תרגיל־שלדי של סגל בקרה־ושפיטה, וביום ה־אויב — על המהלכים העיקריים כפי שהללו נראים־מראש — במגמה להמחיש לסגל זה את הנתונים ולבדוק את השיטה להפעלת הבקרה, את ביום־האויב, את רשתות־הקשר ונוהלי ה־דיווח.

באימון זה ישחתפו כל אנשי הגוף־המנהל, לרבות החוגרים מיחידת מביימי־האויב. דבר זה בא ל־הבטיח שעם תחילת התרגיל יהיה הגוף־המנהל כולו בקיא בפרטי התרגיל, לרבות הפעלת אמצעים פירו־

טבלא סכימתית של הרכב מנהלת-התרגיל

— תחזית-אירועים בסיסית (המקבלת את פירוט טה הסופי לאחר עריכת התכנון של העוצבה המתורגלת ובד-בד עם התכנון-השוטף בעת התרגיל).

— הוראות ותדריכים למביימי-אויב, לסגל-הבקרה והשפיטה ולכוחות המסייעים (בעיקר — חיל-האוויר).

— הוראות לגבי צופים ובקרים.

— תכנית מפורטת לקורס המכין לגוף-המנהל. כדי למנוע "נוזלת" ידיעות התרגיל אל הגייסות-המתורגלים, רצוי שכל החומר אשר אסור שיגיע לידיהם יודפס על גבי נייר המסומן בצבע מיוחד, וכל דף ישא בפינתו השמאלית העליונה את ה"כתובת", "לבקרה בלבד".

מנהלה

המנהלה של הגוף-המנהל צריכה להיות עצמאית לכל הצרכים. אסור שהגוף-המנהל יעמיס כל מעמ"ס מנהלתי שהיא על הגייסות-המתורגלים. הגוף-המנהל חזב להוות יחידת-תחזוקה-ורישום, כשיחידות מביימי-האויב מהוות יחידות-משנה שלו.

המנהלה של הגוף-המנהל תהיה מרוכזת ככל-האפשר, והיא תפצל את אמצעיה רק בשעת ההכרח

טכניים בהתאם לתכניות-אש קבועות-מראש. נושאי האימון ניתנים בכל מקרה על ידי מנהל התרגיל למטהו, כדוגמת כל מפקדה המתאמנת ומתרגלת את עצמה לקראת מילוי משימתה.

הפעלת מנהלת התרגיל והכנות מוקדמות

התהליך של הפעלת הגוף-המנהל מתחיל עם היוצאתו של "תיק-יסוד לתרגיל". תיק זה יוצא על-ידי המפקדה אשר תוקה על ביצוע התרגיל, ובו נכלל גם המינוי של מנהל התרגיל.

"תיק-יסוד לתרגיל" מכיל: —

— נושאי-הלחימה שיש לבדוק בתרגיל.

— הקצאת שטח לתרגיל.

— פירוט הכוחות שיתורגלו והקצאתם.

— הקצאת סיוע אוירי, עיתויו ושיטת הפעלתו.

— שלדי-יסוד של התרגיל ולוח-זמנים.

— הנחיות כלליות למנהלת-התרגיל.

— קביעת האויב-בכוח שיבוקם בתרגיל.

עם פרסום "תיק-היסוד לתרגיל", ובד-בד עם

התהליך המנהלתי של הקמת הגוף-המנהל (ראה להלן), מכינים מנהל התרגיל ומטהו את תיק-

התרגיל. תיק התרגיל מכיל:

— הוראות לתרגיל.

ולזמנים מוגבלים בלבד. הפיצול הניכר היחידי יהיה לשימושה של יחידת מביימי-אויב, במקרה שהתרגיל יחייב זאת.

יחידת-המחנה של הגוף-המנהל ושל יחידת מ-ביימי-אויב תוקם על ידי צויהקמה, אשר יתבסס על התקנים המאושרים של כוח-אדם, רכב, נשק, וכדומה.

ביום האויב

מטרת ביום-האויב היא לקבוע את המהלכים י-נתגייהקרב לעיצובה-המתרגלת לפי הוראות ה-בקרה; וליצור אורה מציאותית בשדה-הקרב. ל-המהשת התרגיל והחיאנו.

מביימי-האויב פועלים בדרך-כלל באופן שלדי; כלומר, כוחות ומערכים גדולים מיוצגים על ידי כוחות קטנים. המבנה של יחידת מביימי-האויב צריך להיות מבוסס על אפשרות להתפצל לצותי-משימה, דבר שהוא הכרחי כדי לאפשר עריכת אירועים יתקריות. בקטעים שונים של שדה הקרב.

ביום מערך-האויב נעשה על ידי תפישת השט-חיים שתורה הבקרה. שטחים אלה יוכנו בהתאם לנתוני המודיעין על השיטה לפיה בונה את מערכי-אוחו אויב המיוצג על ידי מביימי-האויב. הכנת השטחים שעל מביימי-האויב לתפשמ נעשית על ידי "חיפור" מלא של המוצב, או סימולו של-ה"חיפור", הסוואה תלקית, גידור שבחלקו הנו סמלי יבחלקו מלא. ביום עמדות לנשק מסיע ולנשק נ"ט, וכן על ידי יצירת שדות-מוקשים המורכבים מ-אמצעים פירוטכניים שונים.

חלק חשוב מאוד של עבודת מביימי-האויב מהוים הפטרולים והמארבים שמקיימים אותם בכל משך התרגיל. הפטרולים צריך שיהיו שלדיים כי אם בעצמת-פטרול מלאה, ומטרתם העיקרית היא הכבדת עבודתם של פטרולי העוצבה-המתורגלת והחיאת שדה הקרב.

נוסף לפטרולים ולביום מערכים, מתבטא ה-שימוש האופייני ביחידות מביימי-האויב בכל הנוגע לביצוע התקפות-נגד, לפי תחזית-האירועים הקימת. גם כאן, כמו בביום מערכים, מבים הכוח הנתון כוח גדול-יותר. התקפות-נגד ממיין זה מלוות הפעלת אמצעים פירוטכניים לביום אש-ארטילרית, דבר המחיש את הביום ויוצר אורה הקרובה יותר ל-מציאות.

ביום-האויב משמש גם אמצעי בידי מנהלת-התרגיל והבקרה להספקת ידיעות לעוצבה-המתור-גלת. קיימים אמצעים מספר המאפשרים למביימי-

האויב לספק ידיעות לכוחות-המתורגלים. נפרט כאן רק חלק מהם:

— תפישת מערך באופן חפוז.

— ביום פעולות בקטעים מסויימים, על ידי רגלים ורכב.

— מיקוש (באמצעים פירוטכניים) וגידור.

— הפעלת אמצעים פירוטכניים ליצירת הבהקים ורעש של נשק-ארטילרי (לסימון מילוי משי-מות אש-מגן, אש-סכנה וכו').

— הפלת "לשונות", קטעי מסמכים, חלקי ציוד וכו' בשבי הגייסות-המתורגלים (דבר זה מחיב תדריך מפורט מראש על ידי בקרת-מודיעין).

השפיטה והבקרה

העיקר הראשון עליו מתבססת מערכת השפיטה והבקרה הוא שקצין הנמנה על סגל זה ממלא בעת-יבעונה-אחת גם תפקיד של בקר וגם זה של שופט. העיקר השני הוא, שהשפיטה והבקרה נעשות לפי נושאי-הלחימה, האירועים והתקריות — ולא לפי היחידות המשתתפות בתרגיל. עקרון זה מאפשר להפעיל את הבקרים-השופטים שבמנהלת-התרגיל (פרט למנהל התרגיל ולבקר-שופט ראשי) תוך הת-רכוזות באירועים ובתקריות, או בנושאי-לחימה מסו-יימים, אגב העתקת מרכז-הכובד של פעולתם, מדי פעם, מאירוע אחד למשנהו. בדרך זאת ניתן לכדק נושא מסוים לכל שלביו ולכל פרטיו, וכן ניתן לנהל כל אירוע וכל תקרית באופן יסודי ומקיף על ידי ריכוז הניהול בידי בקר-שופט בכיר אחד, אשר לפקודתו יעמדו בקרים-שופטים נוספים ויחידות-משנה של מביימי-האויב.

היות ואחת המטרות העיקריות בתרגיל-מבוקר היא לבדוק נושאים מוגדרים-מראש, הרי שבולטים כאן יתרונותיה של שיטה זאת, הנקראת "שיטה המאגר".

היתרונות העיקריים שבה הם כלהלן:

— חסכון במספר הכולל של בקרים ושופטיכ על ידי מיווג שני התפקידים באדם אחד — ומכאן חסכון בכלי-רכב ואמצעי-קשר.

— התרכוזות יסודית ומקיפה בנושא-בדיקה מסו-ים או בתקרית מסוימת, דבר המאפשר הק-צבת כל האמצעים שהנם נדרשים בעבור שפיטה ובקרה יעילות.

— ניצול זמנם של הבקרים-השופטים בעיילות, על ידי העתקתם, ממקום או מנושא אשר

(הנקוב בתחזית-האירועים הבסיסית) — ממנה ה-
 בקר-השופט הראשי את אחד הבקרים-השופטים
 כבקר-שופט בכיר האחראי לתקרית. עם מינויו זה
 יקצה לו הבקר-השופט הראשי בקרים-שופטים אח-
 דים מה-„מאגר“, כנדרש; וכן יורה למפקד מביימי-
 האויב לבצע את הנדרש מכוחותיו בתקרית זו.
 הפירוט הסופי יקבע בין הבקר-השופט האחראי
 לתקרית לבין מפקד מביימי-האויב. לאחר שיהליט
 המפקד-המתורגל על תכנית פעולתם של גייסותיו
 בתקרית הנידונה, מעביר הבקר-השופט האחראי
 לתקרית את פרטי התכנית (צירי-תנועה, הרכב-
 כוחות, תכנית-אש) למפקד מביימי-האויב, לצורך
 הכנות בשטח (אמצעים פירוטכניים, פעולות-הנדסה,
 הפעלת כוחות). סמוך לתחילת התקרית מבקר
 הבקר-השופט האחראי את כל ההכנות. כן מקבל
 הוא תחת פיקודו את כל היסודות הלא-מתורגלים
 (בקרים-שופטים, מביימי-האויב, חוליות אמצעים
 פירוטכניים) המופעלים בתקרית הנידונה, ומקים
 רשת-קשר זמנית, לשליטה על כולם. עם סיום
 התקרית מדוח הבקר-השופט האחראי למנהלת-
 התרגיל את תוצאותיה וכל היסודות השונים של
 הבקרה שנטלו חלק בתקרית חוזרים לכפיתות ה-
 רגילה, עד להקצאתם לתקרית חדשה.

עתה נסקור את פעולותיו של אותו בקר-שופט
 בשטח השפיטה. תפקידו כאן הוא לקבוע את תוצאות
 הפעולות של הגייסות-המתורגלים. אין לערבב את
 תחומי הבקרה והשפיטה, אף-על-פי ששני תפקידים
 אלה מבוצעים על ידי אותו אדם; שכן תפקידו
 כבקר הוא לגרום לאירוע או לתקרית ולכונן, ואילו
 תפקידו כשופט הוא לקבוע את תוצאות האירוע או
 התקרית, לאחר שאירעו. יוצא, איפוא, שבעוד
 שעבודת הבקרה תיקבע על-הרוב מראש (או על ידי

מסע-שדה בתורן וזרזדי (כפי שנתבצע לעתים קרובות-מדי)

חדלו מלהיות „פעילים“, למקום ולנושא בהם
 מתרכזות באותה-עת הפעילות.
 — מתן פיקוד אחיד על תקרית לכל צדדיה
 (חלקים מביימי-האויב יעמדו תחת פיקודו
 של בקר-שופט בכיר המנהל את התקרית).
 יחד עם האמור-לעיל יש להבין שקיום „שיטת-
 המאגר“ אינו מבטל את קיומם של שופטים-בכירים
 הקבועים, למשך כל זמן התרגיל, ביחידות-הבסיסיות
 של העוצבה-המתורגלת.

הבקרה היא האמצעי העיקרי לניהול התרגיל
 והכונתו. הואיל והתרגיל הוא מבוקר, ותכליתו היא
 לבחון נושאים מוגדרים, צריכה הבקרה להיות בעלת
 רמה מקצועית גבוהה, ונחוץ שלא יעמדו בפניה כל
 מגבלות — פרט להגיון-בריא ומציאותיות במתן
 נתונים או פירושים.

על סגל הבקרה-השפיטה נמנים, נוסף לסגל
 בקרים-שופטים, גם קציניהם של מביימי-האויב.
 שומה תהיה על אלה לבוא לעזרת בקרים-שופטים
 באירועים ותקריות שיקבעו מראש. דבר זה מגדיל
 באופן ניכר את המספר הממשי של בקרים-שופטים
 בתרגיל-מבוקר ומרחיב את אפשרויות הבקרה-
 והשפיטה.

כאמור, הבקרה היא הגורם ה„יוצר“ את התק-
 ריות בתרגיל, שהן המהוות את מוקדי התירגול
 ומאפשרות את בדיקת נושאיו. כדי להבין את מש-
 מעות המושג „יצירת תקרית“, הבה ונראה את דרך
 הכנתה. ברוח-זמן מספיק קודם מועד התקרית

התקדמות בתרגיל מבוקר בשטח ש. הוכן להגנה

דרג גבוה-יותר, או ע"י כך שתתחייב מתוך מסגרת תחזית-האירועים), תהיה השפיטה מבוססת על ידי-עותיו ונסיונו של השופט על הגיונו וחשי-המציאות שלו. כדי להקל על השופט את המעמסה הזאת עומדים לרשותו בתרגיל-מבוקר אמצעים טכניים אשר בעזרתם יהיה מסוגל לבצע את החישובים העיקריים הדרושים לו בשביל הערכה נכונה של תקריות. האמצעים התכניים העיקריים העומדים לרשות השופט הם כדלקמן:

— חישוב עצמת-האש.

— טבלת-עזר להערכת אבידות ונזקים הנגרמים ע"י אש-האויב.

— טבלת התעצמות הדרגתית.

— שאלוני-בדיקה.

לפי שנאמר לעיל, נראים תפקידי השפיטה כלהלן:

— הסברת הפעולה המבוימת של „האויב“ ע"י תיאור המצב בפני הגייסות-המתורגלים.

— הערכת אבידות ונזקים לשני הצדדים.

— הערכת עצמת-האש היחסית בהתמודדות בין שני הצדדים.

— הערכת הרמה המקצועית של הגייסות-המתורגלים (ניצול האש והקרקע, תכנון ו-ביצוע, שליטה, יזמה ותחבולות).

— קביעת תוצאות התקריות, והדיווח עליה (ב-טופס „דוח-תקרית“).

— מילוי שאלוני-בדיקה.

מטרת האמצעים הטכניים, העומדים לרשות ה-בקר-השופט, היא לאפשר להגיע לידי שפיטה שתהא מבוססת, עד כמה שאפשר, על תהליכי-חישוב בדוי-קים, ולא על מושגיו האישיים של השופט, שאינם נתנים לביקורת. אמצעים אלה הם תוצאה של עבודת מחקר-נסיוני, אשר הביאה לידי קביעת מקדמים-מוסכמים במספר נושאים עיקריים, כגון: — יחס-הכוחות בעצמת-האש של סוגי-נשק השונים; הער-כת אבידות, לגבי שני הצדדים, כתוצאה מהפעלת סוגי-הזין השונים במצבים שונים של הגייסות; תהליך התעצמות הדרגתית של כוחות-אויב — שהוא תוצאה של גורמי תנועה, זמן ומרחב, ויחסי-כוחות כלליים בזירת-המבצעים הנתונה.

כאשר סוקרים את האמצעים הטכניים בשפיטה, חייבים לזכור את ערכם היחסי בכל תהליך השיפוט. אין האמצעים האלה קובעים באופן סופי את תוצאות התקרית, אלא רק מסייעים לשופט בקביעת ה-הערכה הסופית — שהיא סיכום כל הגורמים ה-

משפיעים, אשר חלקם ניתנים לחישוב בעזרת ה-אמצעים הנ"ל.

רשתות הקשר.

הקשר מהווה בתרגיל-מבוקר גורם שחשיבותו ראשונה-במעלה להצלחת עבודתם של מנהלת-התר-גיל וסגל הבקרה-השפיטה. חשיבות הקשר בולטת בכל הנוגע לשילוב כוחות, ביום-האויב במהלכי התרגיל, ובעיקר — בנוגע להפעלת האמצעים ה-פירוטכניים למיניהם. הקשר של הגוף-המנהל קיים בשלושה אמצעים, כלהלן:

— קשר אלוטני. — קשר קוי. — רצים.

בעוד שהקשר-האלחוטי מהווה את הקשר הבסיסי של סגל הבקרה-השפיטה בתוך עצמו, ובינו לבין מביימי-האויב — הרי שהקשר-הקוי משמש אמצעי ראשון-במעלה בתפעול כוחות מביימי-אויב בתוך-עצמם, ובפרט במערכי-הגנה, לרבות הפעלת אמצעים פירוטכניים למיניהם.

הקשר-האלחוטי מתבסס על קיום רשתות-קשר קבועות — למשך כל זמן התרגיל — וכן על רשתות-קשר המיועדות לשרת תקריות מסוימות.

הקשר-הקוי מקיים בין מנהלת-התרגיל לבין מפ-קדת העוצבה-המתורגלת, וכן עם מפקד ביום-האויב בשטח. נוסף על כך תפרס מערכת קשר-קוי שתשרת את ביום-האויב בכל הנוגע להפעלת הפירוטכניקה. כפי שניתן לראות מהמרשמים, רבות הן הבעיות שעל הקשר לפתור. נסקור כאן בקצרה רק את העיקריות שבהן.

הבעיה הראשונה היא זו של שליטת מנהלת-התרגיל על כל המהלכים המבוצעים בו. בעיה זו נפתרת על ידי יצירת רשת-קשר המחברת את מנהל התרגיל עם השופטים-הבקרים הבכירים ועם מפקד ביום-האויב. כדי שמנהל התרגיל, או בקר-שופט ראשי, יוכל להיות חופשי בתנועותיו במשך התרגיל, ויחד עם זה יוכל לקדם את השליטה על מהלך התרגיל — צריך שיהיו לרשותו מכשיר, או מכ-שירים, המותקנים על גבי כלי-רכב, אך אין די ברשת אחת בשביל להבטיח את השליטה, הדבר אמור במיוחד לגבי תרגילים-עוצבתיים של חיל-רגלים. מבחינת התנועה של גייסות, קיימים ב-תרגולי-עוצבתי של חיל-רגלים שני מצבים עיקריים: האחד הוא — תנועת היחידות בכלי-רכב, ואילו המצב השני הוא, כאשר היחידות נעות ברגל. שני מצבים אלה מחייבים, מבחינת אופים השונה, קיום שתי רשתות-קשר עיקריות לצרכי השליטה. בעוד שבמצב הראשון דרושים מכשירי-קשר שהיו מות-

מכשירי-קשר וקשרים", אשר ניתן להציבם לחוליות בקרה או ביום-אויב, בהתאם לצורך. כמובן, שקמת גם האפשרות להקציב את מכשירי-הקשר מראש, בין אם בחלקם או במלואם, והדבר חייב להשקל לאור צרכי החסכון, היות וברור כי כל הקצבה-מראש דורשת מספר רב-יותר של מכשירי-קשר מאשר ריכוזם במאגר.

הבעיה השלישית היא קשר-בקרה של ארטילריה, הקשור בשני נושאים עיקריים: — הראשון, הוא מעקב אחר פעולת ארטילריה, לרבות הוצאת ה-תחמושת; והשני, הריהו תרגום פקודות-אש של הכוח-המתורגל "להנחתות-אש" המבוימות ע"י חול-יות ביום-תופעות-קרב באמצעות הפירוטכניקה. ה-צורך הראשון מוצא את פתרונו ע"י הכללת מכשיר-הקשר של בקר-שופט הארטילריה ברשת-הסיוע החטיבתית, לצורך השני יש מספר פתרונות; נציג כאן אחד מהם. מוצב-תצפית ארטילרי מגלה תנועת כוחות-אויב בטנחים תכליתיים של ארטילריה, ו-לאחר קבלת האישור, נותן ליחידת-ארטילריה מסו-ימת פקודה למתן-אש על מטרה זאת. בקר-שופט הארטילריה, הגמצא במרכז-ניהול-אש, שומע את הפקודה ומעבירה ברשת-בקרה ארטילרית אל מפקד ביום-אויב. זה האחרון מפעיל את "הנחתת-האש" המבוימת, באמצעות רשת פנימית שלו, כאשר ה-יחידה שנתגלתה — בין אם בכונה, בין אם בטעות — מפעילה את האמצעים הפירוטכניים המתאימים. התוצאה, איפוא, שאותו מוצב-תצפית שנתן את פקודת-האש רואה — בתום הזמן הדרוש לכיוונו התותחים, לטעינה ולמעוף-הקליע — את הנחתת האש על הקרקע באופן מציאותי למדי. כמובן, שהדבר מחייב שברשות אותה יחידה של מביימי-אויב יהיו תמיד האמצעים הפירוטכניים הדרושים; ואין ענין זה קשה כלל וכלל. אין ספק, שפתרון מעין-זה לבעיה מוסיף הרבה מאוד להמחשת תנאי-קרב, ובודאי שמוסיף הוא ענין רב למשתתפי ה-תרגיל.

מתוך הבעיות שהוצגו לעיל, נקל להבין מה חשיבותו של הקשר בתרגיל-עוצבתי מבוקר, תכנון הקשר — גם מבחינת גמישותו וגם מבחינת ה-אמצעים — חייב, לכן, להיות — מדוקדק ביותר; והדבר מחייב קיום מחלקת-קשר בתקן הגוף המנהל את התרגיל. אופן הפעלת הקשר צריך שיהיה בולט במהירותו, שהיא תנאי-הכרחי ליכולת לעמוד בקצב המצבים המשתנים במהלך התרגיל.

על כלי-רכבם של השופטים-הבקרים, הרי במצב השני דרושים מכשירי-קשר הניתנים לנשיאה על ידי אדם. ברור שהדבר משפיע גם על מיקום-בשטח של מנהל התרגיל או בקר-שופט ראשי — כפי שיחייבו, בכל אחד מן המקרים, טווחיהם של מכשירי-הקשר השונים הנ"ל. אפשר לסכם ולומר, שבעית השליטה של מנהל התרגיל מוצאת את פת-רונה על ידי קיום שתי רשתות-קשר מקבילות, אשר האחת מהן בנויה ממכשירי-קשר בעלי טוח גדול, הניתנים להתקנה על גבי כלי-רכב — והשניה בנויה מכשירי-קשר הניתנים לנשיאה על ידי אדם, ואשר טוחם קצר יותר.

הבעיה השנייה היא התיאום השוטף, תוך מהלך התרגיל, בין בקר-שופט בכיר של יחידה מסוימת לבין מפקד ביום-האויב; וכן גם בקרים-שופטים של יחידות-המשנה ובין מפקדי-משנה של ביום-אויב העומד מול היחידה המתורגלת. בדומה לשיטת-המאגר לגבי השופטים, קים גם מאגר של מכשירי-קשר. כפי שהוסבר בפסקה המתארת את פעולת הבקרה-והשפיטה, מתוכננות למשך כל מהלך התר-גיל תקריות אשר מטרתן לבדוק נושאים מסויימים. הודות לאפשרות לתכנון-מוקדם של התקריות, ישנה גם האפשרות לתכנון מוקדם של רשתות-הקשר. בכל תקרית ותקרית חייב תכנון-הקשר לענות על כל השאלות הקשורות בקשר, כלהלן:

— קשר בין מנהל התרגיל והבקר-השופט ה-בכיר בתקרית.

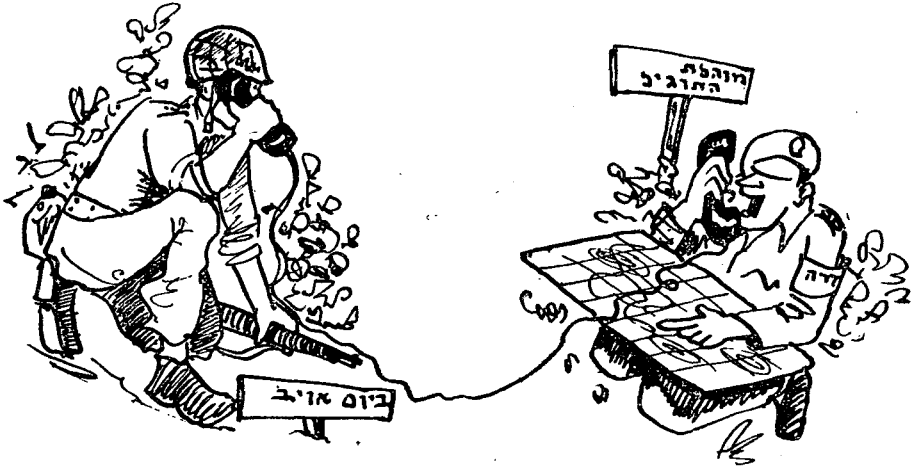
— קשר בין בקר-שופט בכיר ושאר בקרים-שופטים המשתתפים בתקרית.

— קשר בין בקר-שופט בכיר ובקרים-שופטים שלרשותו — לבין מפקדי ביום-האויב ב-מערכים המותקפים, או יחידות ביום-אויב התוקפות בהתקפות-נגד את היחידות-המתור-גלות.

— קשר בין יחידות-המשנה של ביום-האויב, לרבות יחידות הביום וחוליות ביום-תופעות-קרב.

— קשר אשר יודא הפעלת אמצעים פירוטכניים לביום אש-ארטילריה של הכוח-המתורגל.

כל הרשתות האלו חייבות להיות מוכנות לפני מועד תחילת התקרית, כשהמכשירים והקשרים נמ-צאים בידי הבקרים-השופטים או יחידות ביום-האויב. כאמור, מוצא הדבר את פתרונו בקיום "מאגר

„צאו להתקפת נגד על הגבעה...“

פירוטכניקה

פירוטכניקה, על אמצעיה השונים, משמשת את מנהלת התרגיל לצורך יצירת אורת-קרב מציאותית ככל האפשר. ועל-ידי כך מסיעת היא ל„החיות“ התרגיל. האמצעים הפירוטכניים, במידה שהם מופ-עלים נכונה, הם בעלי השפעה חיובית ביותר על הגייסות-המתורגלים ומקרבים אותם להרגשת-קרב אמיתית.

עיקר תפקידה של הפירוטכניקה הוא לבנים ול-סמל את אש הגייסות-המתורגלים על יעדי האויב — וכן את אש האויב על הגייסות-המתורגלים. ביומה וסימולה של אש זאת מבוצעים על ידי כוחות מביימי-האויב, אשר עליהם נמנות חוליות לביום-תופעות-קרב. ביום האש וסימולה מבוצעים בהתאם לתכניות-האש של הכוחות-המתורגלים. תכניות אלו מועברות אל מביימי-האויב על ידי הבקרים-השופ-טים הבכירים, בדחפות גדולה ככל האפשר, כדי לאפשר למביימי-האויב שהות מספקת להכנות טכ-ניות בשטח.

סוגי-האש הניתנים לביום על ידי הפעלת אמ-צעים פירוטכניים הם כלהלן:

— אש ארטילריה מכל הסוגים.

— אש נשק מסיע גדודי (תלול-מסלול).

— אש נגד-טנקית.

— הפצצה מהאוויר.

נוסף על כך, ניתן לבנים על ידי אמצעים פירו-

טכניים שדות-מוקשים בגודל בלתי-מוגבל, כאשר בביום מסוג זה מוצאים אנו מקום נוח לשילוב האמצעים השונים. ביום מסוג זה של שדה-מוקשים יוצר אצל הכוח-המתורגל בעיות מעשיות-ביותר, בכל הנוגע לפריצתו.

הפריטים הנמנים על האמצעים-הפירוטכניים הם רבים מאוד — החל ממיני חוזים, וכלה במטעני חנ"ם בעלי עצמה מוגבלת. כן רבות האפשרויות להפעלתם. צורות ההפעלה מגוונות מאוד: — ה-שפשוף (כמו חזיו רגיל, למשל); — הרכבת מצתים בעלי תכונות שונות; — הפעלה חשמלית (שבה אפשר להפעיל הן מטענים בודדים והן קבוצות מטענים).

הפעלת האמצעים הפירוטכניים מופקדת בידי כוחות מביימי-האויב. אלה מפעילים אותם לפי תכ-נית קבועה-מראש בדרך כלל, אך במקרים רבים ניתן גם להפעילם מחוץ למסגרת התכנית הקבועה-מראש. כאמור, תכנית ביום „הנחתות-האש“ השונות, המופעלת על ידי כוחות-ביום-האויב, מיועדת לשרת את שני הצדדים „הנלחמים“. נתאר-לעצמנו קטע מהתקפה של חטיבה (היא החטיבה-המתורגלת), שבו תוקף גדוד-רגלים את היעדים שלו. כמובן, שגם לרשות הגדוד הזה, וגם ל„רשות“ יחידה ביום-האויב המחזיקה ביעדים אלה, מוקצבות יחידות-אש — בין אם ארטילריה ובין אם נשק-מסיע גדודי. הגדוד התוקף ישתמש בהתקפתו בסיוע שבידו. גם יחידות ביום-האויב, המחזיקות ביעדים אותם תוקף הגדוד האמור, תשתמשנה ב„אש“ אשר ברשותן.

האש של הגדוד-התוקף תונחת על המטרות שעל יעדי "האויב"; ואילו אשו של "המגן" תונחת בצורה של משימות-אש-מגן ומשימות אש-סכנה. אבל האש של שני הצדדים תופעל על ידי יחידות ביום-תופעות-קרב שהגן חלק מכוונות ביום-האויב. וכיצד נעשה הדבר? ברור, שאין כל קושי בכל הנוגע למשימות אש-מגן ואש-סכנה של הכוח-המגן, היות והן מתוכננות מראש ע"י ביום-האויב ואפשר להכנין בעוד-מועד — ללא כל קשר, כמעט, עם תכנית ההתקפה. אין פירוט תכנונם מותנה אלא בתכנון הכללי של ההתקפה, מבחינת צירי-התנועה של הכוח-התוקף — נתון, שנמצא בידי הבקרה ו-מביימי-האויב כבר במועד מוקדם-מאוד. הדבר הוא קצת יותר מורכב בכל הנוגע לאש הכוח-התוקף, המבוססת על תכנית-אש מפורטת אשר השלבים הסופיים בתכנונה קרובים למדי למועד ההתקפה. כדי להתגבר על קושי זה, דרושים פעולה מהירה ביותר ומדויקת, וכן שיתוף-פעולה הדוק בין ה-בקרים-השופטים הבכירים לבין יחידות ביום-האויב. הדבר נעשה כך: — ברגע שהסתים עיבודה של תכנית-האש החטיבתית, והיא הוחזרה לגדודים, מע-בירה הבקרה-והשופט הבכיר של הגדוד אל יחידות ביום-האויב. תכנית זאת, הכוללת את המטרות ואופן הירי כלפיהן, משמשת מצע לקביעת השיטה בהתקנת האמצעים הפירוטכניים בשטח היעדים ולקביעת אופן הפעלתם. לכל הפעולה הזאת מותאמת כל מערכת הקשר, כפי שהוצגה-לעיל בפסקה הדנה בנושא הקשר. מערכת-קשר זאת, כאמור, בנויה כך שהיא מאפשרת, מבחינת הקשר, את הפעלת כל האמצעים הפירוטכניים בכל שלבי ההתקפה. וכך, בהגיע מועד ההתקפה, אנו עדים למצב שבו הגדוד מבצע את התקפתו, ותוך התקדמותו מפעיל על ידי פקודות-האש את יחידות-האש המסיעות לו. בהנתן פקודת-האש על ידי הקת"ק — רואה מפקד הגדוד שורה של התפוצצויות על היעדים אותם הוא תוקף. הוא מתקדם; והגה, בסמוך לגייסותיו, במרחק קטן מאוד (העלול להראות כטעות קטנה בטוח) מת-פוצצים סביבו מטעני חג"ם בכמויות ניכרות; ורק ההכרה ש"זה אך תרגיל" מונעת מהחיילים את התחושה שהם נמצאים בטוח-אש יעילה של אר-טילרית האויב. אכן, אין ספק שאת חיילי הגדוד התוקף מלוות כל אותן ההרגשות שהן תוצאה של המצאות במקום אשר מסביבו מתפוצצים מטעני-חג"ם בכמות בלתי-מבוטלת, ובמספר לא-מועט — ובהפתעה גמורה.

ברור כי כל הפעלת האמצעים הפירוטכניים מביצעת תוך הקפדה על חוקי בטחון, לבל יפגע החייל. אבל חשוב לזכור, שההקפדה הזאת נמצאת כל הזמן על הגבול-הקיצוני ביותר של חוקים אלה; וזאת, כדי להמחיש את אוירת-הקרב במידה ה-גדולה ביותר שניתן להשיגה.

כמויות האמצעים הפירוטכניים הדרושות לביצוע מוצלח של תרגיל-עוצבתי מבוקר הן גדולות למדי; ואמצעים אלה מורכבים מעשרות פריטים שונים. כדי להשלים את תמונת הכמויות של הפריטים העיקריים, מן הנכון יהיה להוסיף לרשימה הנ"ל גם את הכמויות של קליעי-עץ אשר הוקצו לשימוש הרובאים והמקלענים של ביום-האויב ושל העוצבה-המתורגלת. כמויות אלו מגיעות לרובבות כדורים.

ברור, שהכמויות שצוינו-לעיל מהוות את היקף-האמצעים הנמוצע. על ממוצע זה מתנספות — או נגרעות — כמויות מסוימות, בהתאם למהות ה-תרגיל, נושאו, טיב השטח וכו'.

האמצעים, שהזכרו-לעיל בצורה כללית ביותר, מוצאים כולם את מקומם המתאים בביצוע תרגיל-מבוקר. הפעלה משולבת ומושכלת של אמצעים פירוטכניים עשויה לשוות לשטח התרגיל מראה שדה-קרב של-ממש, הן מבחינה חזותית והן מבחינה צלילית.

סיכום

אין ספק שע"י ארגון טוב וניהול גמיש אפשר להפוך את "התרגיל החד-הצדדי עם ביום-אויב" למכשיר הדרכתי רב-ערך.

הנסיון מלמד כי גם בתרגיל כזה ניתן ליצור בקרב הגייסות-המתורגלים אותו מתח שלכאורה כמעט-ואינלו מקום בתרגיל כל-כך מתוכנן, ש-מהלכו מוכנים-מראש. המכשיר העיקרי שבידי מנהלת-התרגיל, המאפשר לה ליצור מתח זה, הוא האויב הנבוי. הפעלה נכונה ונמרצת של גוף זה עשויה ליצור אוירת-קרב שאין דומה לה בכל צורת-אימון אחרת.

אחת הסכנות הצפויות בתרגיל כזה היא ש-מנהלת-התרגיל תראה עצמה כפותה ע"י תחזית-האירועים שלה עצמה, ותרשה לעוצבה-המתורגלת להמשיך במהלכיה המתוכננים גם כאשר השגיאות שנעשו על-ידה מחייבות בעצם לציין את כשלונותיה — ולשתק למשך זמן העילה על המתוכנן.

כרגע שמנהלת-תרגיל נעשית כפותה בצורה כזו לתחזית-האירועים שלה, הרי היא מבטלת את אחד היתרונות החשובים של התרגיל — שהוא, כאמור, העדרם של מהלכים "תרגיליים"-גרידא, המבוצעים ע"י אחד הצדדים מבלי שתהא היכולת להענישם; דבר, שהוא אופייני לתרגיל דו-צדדי.

סכנה שניה הצפויה ב"תרגיל חד-צדדי עם כיום אויב" היא, שע"י הקפדה על קצב-ביצוע ריאלי של הגייסות, בהעדר המתח האופייני לשדה-קרב, עלולים הגייסות "להתפרק" מבחינה נפשית. לאבד את עני-

סגן אלוף י. שחורי

מחשבות על תמרוני הצבא, 1955

יינם בתרגיל. ע"י כך, כמובן, מאבד אזי התרגיל את ערכו הלימודי.

אולם שתי הסכנות הללו, כאחת, אינן חמורות במידה שאי-אפשר לקדם את פניהן בהצלחה.

ע"י ראית-נולד — שהיא תולדה של תכנון מוקדם ודמיון יוצר — אפשר לשוות לתרגיל גם את הגון המציאותי וגם את המתח הדרוש, וע"י כך להפיק ממנו את מלוא הערך שיש לו כאמצעי-הדרכה חשוב.

קיצורו-של דבר, התמרון הדו-צדדי הנו — ומוכרח להיות — מכף רגל עד קדקד רחוק-ממציאות. במלחמה, הגורמים הבלתי-ידועים הם החד-שויבים שבכולם; בלתי-ידועים הם אורח-מחשבתו ותוקף-רצונו של המפקד-האויב ובלתי-ידועה טיבה ורמתה של רוח-גייסותיו — ושני גורמים אלה שזורים זה בזה ומשפיעים האחד על השני. אם כוח-רצונו של המפקד זועזע, אם נראה שתכניתו נוחשו על ידי היריב — החלטותיו נעשות בלתי-בוטחות והוא מפסיד את אמונם ובטחונם של קציניו וחיליו, ורמת-רוחם של אלה שוקעת. אולם, באם רוח-גייסותו נכאה — יודע המפקד כי אין ביכולתו לשים את מלוא מבטחו בהם; ועובדה זו שוללת ממנו את הזכות והיתרון שב"סיכון מחושב" שהוא יסודה של אמנות-מצביאים.

המחלה היא היוצרת את התרופה. לא רק בצבאנו אנו כי אם בצבאות רבים היתה רוחת ההרגשה — החל בפיקוד העליון ועד למפקד-המחלקה, ואפילו עד לטוראי החושב — כי הפעולות החיליות שבימי-שלום צריכות לכלול ולספק גם-אמת-מבחן מסוימת של הכושר למלחמה.

הפיקוד-העליון רוצה היה לדעת גורמים חיוניים רבים — שהנם תמקנים וקשה לעמוד עליהם: — האם תכניתו המבצעית הנן מציאותיות וניתנות לביצוע (ורבים הם הצבאות אשר צללו לתוך המסעי-הפותר של מלחמה בכוחן של תפישות מוטעות מפ' תיעות ביותר?) האם הקיום אשר נקט באימון הגייסות הנם נכוחים ואינם מפגרים אחרי מסיבות הזמן?

תמרון-הצבא המסורתי הריהו ענין מבדח במקצת, מנקודת-מבטם של מפקדים; כי בכל צבא, וביחוד בצבא קטן, הקצינים שמקצועם בכך מכירים טוב מאוד איש את רעהו, הם למדו יחד ולחמו יחד; ועל כן מכירים הם, איש איש, את דרך מחשבתו של חברו, אורח-עבודתו, ונקודותיו החלשות. מפקד טוב יכול, איפוא, לנחש מראש במידת-דיוק ניכרת את כל המהלכים אשר, קרוב-לודאי, יעשה אותם יריבו ב"משחקי-מלחמה" — ולתכנן בהתאם לכך את מהלכיו הוא.

התמרון-המסורתי הריהו עסק משעמם מנקודת מבטו של החייל-הטוראי: מובילים אותו אל מקום בלתי-מוכר לו, שם יושב הוא פרקי-זמן ממושכים מבלי עשות דבר; אחר-כך, לפתע, עליו לעשות דבר-דברים רבים בקצב מטורף, ולאחר זאת מופיע קצין המנופף בדגל לבן ואומר לו כי הוא מת, או פצוע, או שבו, או שזה-רק זכה בנצחון מהולל.

(1) "משחקי-מלחמה" ("War-Games") — ביטוי, בעיקר זיורגליסטי, באנגלית, החל על כל צורות של תמרונים או תרגילים גדולים, ובמיוחד על אלה שמופיע בהם יסוד של "תחרות", אין לערבב ביטוי זה, החל בראש וראשונה על הפעלת גייסות בשה, בתרגיל השכלי של "Kriegsspiel", ("משחק-מלחמה"), אשר נכנס לשימוש במטה-הכללי-הגרמני מאז המחצית השניה של המאה-19 ולו שתי משמעויות: (א) תרגיל מפקדות, המעבד ומברר את האפשרויות של מצב-לוחמה משוער מסויים ואת סיכום הגרסאות השונות של תרונות ומהלכים בו. (ב) תרגיל התאמנות של קבוצת קצינים משתלמים המתחלק לשני צדדים — כניל. "משחק המלחמה" היה מתנהל על מפות צבאיות ותוך התחשבות בכללים סקטיים ולוגיסטיים. הביטוי נכנס בשני מובניו, אך בעיקר בראשון, גם לשימוש בלשון-הצבא האנגלית והצרפתית. — המער.